

Aan
De minister van Financiën van Curaçao

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Contactpersoon
Stefan de Kok
Datum
28 november 2018
Ons kenmerk
Cft 201800252
Pagina
1/5

Telefoonnummer
+5999 4619081
E-mail
info@cft.cw
Uw kenmerk

Bijlage

-

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800
E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Onderwerp
Advies bij ontwerp Nota van Wijziging op ontwerpbegroting 2019

Geachte heer Gijsbertha,

Op woensdag 14 november jl. ontving het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft) de Nota van Wijziging op de ontwerpbegroting 2019 (NvW 2019) met uw verzoek tot ons advies daarbij (zaaknummer 2018/051286). Op grond van artikel 11 lid 1 jo. lid 3 van de Rijkswet financieel toezicht (Rft) geeft het Cft zijn advies bij de NvW 2019.

Op 30 augustus jl. bracht het Cft advies uit op de ontwerpbegroting 2019 (OB 2019) van Curaçao (kenmerk Cft 201800184). Op 23 oktober jl. bracht het Cft advies uit in het kader van de afronding van het toen doorlopen hoor en wederhoortraject en op de tweede begrotingswijziging 2018 (kenmerk Cft 201800222, hierna te noemen advies afronding hoor en wederhoor). De gemaakte afspraken tussen uw regering en het Cft van 17 oktober jl. vormden bij dit laatstgenoemde advies een belangrijke basis. Beide adviezen en de gemaakte afspraken zijn in dit advies op de NvW 2019 nadrukkelijk betrokken.

Nadat het Cft de NvW 2019 heeft ontvangen, is de derde uitvoeringsrapportage van 2018 (derde UR 2018), zaaknummer 2018/051408 aangeboden. Het daarin gepresenteerde beeld van met name de belastingrealisaties in 2018, heeft onmiskenbaar gevolgen voor de meerjarenramingen. Daarom moet het advies op de NvW 2019 in samenhang worden gezien met de reactie op de derde UR 2018 die u nog zult ontvangen.

Oordeel

Met de NvW 2019 wordt nog niet voldoende invulling gegeven aan de aanbevelingen die het Cft heeft gedaan in zijn advies afronding hoor en wederhoor en zijn advies bij de OB 2019.

Het Cft adviseerde de extra kostenbesparing op de materiele budgetten van ANG 11,1 miljoen meerjarig te verwerken. Ondanks uw toezegging hierover is in de NvW 2019 slechts voor ANG 8,5 miljoen aan kostenbesparingen op materiele budgetten meerjarig verwerkt. Wel heeft u, zoals op 17 oktober jl. overeengekomen, budgettaire ruimte gecreëerd voor verhoging van de compliance en verbetering van het financieel beheer. Het Cft kijkt uit naar de bijbehorende uitgewerkte plannen die informatie zullen geven over de manier waarop deze budgettaire ruimte zal worden ingezet en over de wijze waarop de doelen zoals vervat in de afspraken van 17 oktober jl. zullen worden bereikt.

In oktober jl. paste u de verwachte belastingopbrengsten voor 2018 neerwaarts aan. Het Cft adviseerde u effecten hiervan te verwerken in de meerjarige begroting. In de NvW 2019 is echter een verhoging van de totale verwachte belastingopbrengsten te zien van ANG 5,2 miljoen. De verhoogde opbrengsten uit winstbelasting (ANG 20,5 miljoen) en onroerendezaakbelasting (OZB) (ANG 3,7 miljoen) zijn hier belangrijke oorzaken van. Daarnaast zijn er een aantal andere belastingsoorten naar beneden bijgesteld vanwege tegenvallende resultaten in 2018. Na verdere toelichting uwerzijds vindt het Cft de opwaartse bijstellingen voor de twee genoemde belastingsoorten voldoende onderbouwd. De opbrengsten uit omzetbelasting echter, vindt het Cft te positief ingeschat. Het Cft adviseert u de verwachte opbrengsten uit omzetbelasting voor 2019 verder te verlagen tot het niveau van de realisatie in 2018.

Met betrekking tot het meerjarig doorvoeren van de ANG 11,1 miljoen aan kostenbesparingen op materiele budgetten en met betrekking tot de bijstelling van de belastingopbrengsten (met name de omzetbelasting) is de meerjarige begroting dus nog onvoldoende aangepast op basis van het advies hoor en wederhoor en het advies bij de OB 2019. Het Cft vraagt u tevens om op basis van deze bijstelling van de belastingopbrengsten te bezien hoe voldoende compenserende maatregelen zijn te nemen om een sluitende gewone dienst voor 2019 te bewerkstelligen. Tevens is in de NvW 2019 nog geen reactie gegeven op de verzoeken en vragen van het Cft uit het advies bij de OB 2019. Zo is het belangrijk dat een onderbouwing van de geraamde dividendinkomsten wordt gegeven. Aanvullend op deze adviezen kan de reactie op de derde UR 2018 implicaties geven voor de aanpassing van de begroting 2019. Het Cft verzoekt u zorg te dragen voor verwerking van zijn adviezen in de begroting 2019 (en meerjarig) en zal dit op grond van artikel 12 lid 2 van de Rft bij de advisering op de vastgestelde begroting 2019 definitief beoordelen.

Toelichting

Kosten

Om de begroting in 2018 sluitend te houden, heeft u besloten een extra besparing te realiseren van ANG 11,1 miljoen (5%) op de materiële budgetten. We spraken in oktober jl. af dat deze besparing een structureel karakter zal hebben. In de NvW 2019 is echter maar een bedrag van ANG 8,5 miljoen aan besparingen op materiele budgetten meerjarig verwerkt. Het Cft heeft begrepen dat de ministerraad heeft besloten de besparing bij het Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport met ANG 2,6 te verlagen vanaf 2019. De initieel voorgestelde meerjarige verhoging van het budget voor Bijstandverlening met ANG 8,3 miljoen heeft de ministerraad met hetzelfde bedrag verlaagd. Voor 2019 en de daaropvolgende jaren is in de NvW 2019 voor dit budget daarom een verhoging verwerkt van ANG 5,7 miljoen. De verhoging van dit budget met ANG 5,7 miljoen in plaats van ANG 8,3 miljoen beschouwt het Cft echter niet als een besparing op materiele budgetten.

Op 17 oktober jl. spraken wij af dat u de belastingheffing en -inning op orde brengt in het eerste kwartaal van 2019. Tevens spraken wij af dat u het Cft voor het einde van 2018 informeert over de wijze waarop u dit zal gaan doen. In de NvW 2019 is te zien dat u hiertoe vanaf 2019 jaarlijks extra kosten begroot ter hoogte van ANG 5,0 miljoen. Het Cft onderschrijft het belang van het hebben van budgettaire ruimte voor verbetering en het op orde houden van de belastingheffing- en inning. Wel vraagt het Cft nadrukkelijke aandacht voor het delen van uw plannen op dit vlak met het Cft voor het einde van dit jaar.

Op 17 oktober jl. spraken we ook af dat u op korte termijn verbetering zal aanbrengen in het financieel beheer om zo tot een goedkeurende controleverklaring te komen bij de jaarrekening van 2021. De financiële middelen die nodig zijn voor realisatie van deze doelstelling zou u middels prioritering in de begroting vrij maken. Conform deze afspraak heeft u vanaf 2019 jaarlijks ANG 3,0 miljoen aan kosten gebudgetteerd om de financiële kolom van de ministeries van Curaçao te versterken. Het Cft bevestigt de noodzaak hiertoe en kijkt uit naar de roadmap die uiterlijk 1 februari 2019 ter toetsing aan het Cft zal worden voorgelegd.

Opbrengsten

In het hoor en wederhoortraject van september en oktober dit jaar bent u tot een neerwaartse bijstelling van de ramingen voor de belastingopbrengsten 2018 gekomen. We spraken af dat u de effecten van deze bijstelling zou verwerken in de meerjarige begroting. In de NvW 2019 heeft u een aantal mutaties doorgevoerd op verschillende belastingsoorten. Deze leiden in 2019 ten opzichte van de OB 2019 tot een toename van de totale belastingopbrengsten van ANG 5,2 miljoen.

Hierbij vallen de hogere verwachte opbrengsten uit de winstbelasting (ANG 20,5 miljoen) en uit de OZB (ANG 3,7 miljoen) op. In het advies bij de OB 2019 adviseerde het Cft om de verwachting voor de omzetbelasting neerwaarts bij te stellen. In de NvW is dit met ANG 1,5 miljoen gebeurd.

In onderstaande tabel zijn de verwachte opbrengsten van de totale en de genoemde specifieke belastingsoorten weergegeven:

<i>in mln ANG</i>	2018 BW ¹	2019 OB	2019 NvW
Totale belastingopbrengsten	1468,3	1477,0	1482,2
Wv. OZB	30,0	39,6	43,3
Winstbelasting	168,7	145,4	165,9
Omzetbelasting	425,8	446,3	444,8

De verdere verhoging in de NvW 2019 van de OZB onderbouwt u met de verwachte inhaalslag op nog niet opgelegde aanslagen uit voorgaande jaren (2014-2017). Het Cft kan met deze onderbouwing de raming voor 2019 volgen. In de meerjarige begroting groeien de verwachte opbrengsten uit de OZB sterker door (naar ANG 68,0 miljoen in 2020, ANG 83,3 miljoen in 2021 en ANG 71,0 miljoen in 2022). Deze forse groei is volgens het Cft nog erg onzeker en het Cft vraagt u dan ook de opbrengsten voor deze belastingcategorie voor 2020 en verder conservatiever te begroten.

De opbrengsten uit winstbelasting zijn met de NvW 2019 voor 2019 vrijwel op hetzelfde verwachte niveau voor 2018 gebracht. Uit de derde UR 2018 blijkt echter dat de realisatie tot en met oktober, in vergelijking met de huidige raming, tegenvalt. Het Cft verwacht op basis van het gemiddelde seizoenspatroon dat de opbrengsten uit winstbelasting in 2018 uitkomen op circa ANG 150 miljoen. Daarmee lijkt de bijgestelde verwachting voor 2019 van ANG 165,9 miljoen te positief. Het Cft heeft echter uit aanvullende informatie begrepen dat de tegenvallende opbrengsten in 2018 hoofdzakelijk veroorzaakt zijn door een incidentele tegenvaller (restitutie) van circa ANG 15 miljoen. Het Cft begrijpt daarom uw huidige raming voor 2019 van ANG 165,9 miljoen. Dit is nog altijd een fors lagere raming dan de realisatie van de winstbelasting van de afgelopen drie jaar.

In zijn advies bij de OB 2019 adviseerde het Cft de voor 2019 verhoogde verwachte opbrengsten uit omzetbelasting te verlagen of verder te onderbouwen. Uit de derde UR 2018 blijkt inmiddels dat de realisatie in 2018 achter loopt op de huidige prognose. De in de NvW 2019 voorgestelde verlaging van ANG 1,5 miljoen is op basis daarvan te beperkt. Het Cft vraagt u de verwachte belastingopbrengsten uit omzetbelasting in 2019 verder omlaag bij te stellen op basis van de realisatie 2018 en verder te bezien hoe een sluitende gewone dienst voor 2019 kan worden bewerkstelligd. Daarbij vraagt het Cft u de gemaakte afspraak van 17 oktober jl. om in eerste kwartaal 2019 de belastingheffing- en inning op orde te brengen te betrekken.

Verwerken van adviezen

Het Cft stelt vast dat in de NvW 2019 nog niet aan alle aanbevelingen uit het advies afronding hoor en wederhoor invulling is gegeven (specifiek de meerjarige kostenbesparingen op materiele budgetten van ANG 11,1 miljoen).

---

¹ Stand na afronding van het hoor en wederhoortraject, overgenomen uit prognose 2018v3 in bijlage 1 van de UR.

Kenmerk
Cft 201800252
Blad
5/5

In zijn advies bij de OB 2019 heeft het Cft tevens een aantal adviezen gegeven, verzoeken gedaan en vragen gesteld. Deze betreffen o.a. kosten, belastinginkomsten, dividenden en overige inkomsten. De NvW 2019 voorziet niet in reacties of antwoorden. Momenteel werkt het Cft aan de reactie op de derde UR 2018. Het daarin gepresenteerde beeld bij de belastingrealisaties 2018 en de doorwerking daarvan meerjarig zullen de nodige implicaties hebben voor aanpassing van de begroting 2019. Het Cft vraagt u de genoemde adviezen en onderhavig advies te verwerken in de begroting 2019 (en meerjarig) en met voldoende compenserende maatregelen te komen voordat deze aan de Staten wordt aangeboden.

Een doortastend vervolg op het recent afgeronde hoor en wederhoortraject en een daadkrachtige uitvoering van de op 17 oktober jl. gemaakte afspraken blijft noodzakelijk om de fundamentele verbeteringen te realiseren die nodig zijn voor houdbare overheidsfinanciën. Het Cft roept u op om hier voortvarend invulling aan te geven.

Mocht u behoefte hebben aan een toelichting op dit schrijven dan is het Cft graag bereid die te geven.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De Minister-President van Curaçao
De secretaris-generaal van het ministerie van Financiën van Curaçao